

EIROPAS KOPIENU KOMISIJA

Briselē, 27.1.2005
COM(2005) 8 galīgā redakcija

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS

Otrais izpildes ziņojums par EPVP 2003.–2005. gadam
(izdots saskaņā ar EK Līguma 99. panta 3. daļas prasībām)

{SEC(2005)91}

***Otrais novērtējums
par Ekonomikas
politikas vispārējo
pamatnostādņu
vadlīniju īstenošanas
progresu***

***...nodrošinot pamatu
2005. gada pavasara
ziņojumam***

***Galvenās uzmanības
pārorientēšana uz
politikas pasākumiem***

***Mērena
tautsaimniecības
atlabšana ar
samazinātu iekšzemes
pieprasījumu***

***Makroekonomikā
politika saglabājusi
spēju pielāgoties***

Šajā paziņojumā sniegts pārskats par sasniegto, īstenojot ES vidēja termiņa ekonomikas politikas stratēģiju atbilstīgi Ekonomikas politikas vispārējām pamatnostādnēm (EPVP) 2003.–2005. gadam¹. Pamatnostādnes, kas tika pieņemtas 2003. gadā un aktualizētas 2004. gadā², ņemot vērā ES paplašināšanu, pievērš uzmanību potenciālajam ekonomikas politikas ieguldījumam Lisabonas stratēģijā gan ar pārdomātu makroekonomisko politiku, gan spēcīgām ekonomiskajām reformām. Šajā ziņojumā apkopoti svarīgākie secinājumi no EPVP Izpildes ziņojuma, ko Komisijas dienesti sagatavojuši kā daļu no “Izpildes kompleksa”, iekļaujot arī Kopīgā nodarbinātības ziņojuma projektu un Iekšējā tirgus stratēģijas izpildes ziņojumu. “Izpildes komplekss” nodrošina galveno pamatu Komisijas 2005. gada pavasara ziņojumam un Lisabonas stratēģijas termiņa vidusposma pārskatam.

Salīdzinājumā ar pagājušajā gadā veikto sākotnējo novērtējumu³, šajā Izpildes ziņojumā tiek pastiprini vērtēts redzamais progress vai tā trūkums. Līdz ar to, zināmā mērā galvenā uzmanība ir pievērsta politikas pasākumiem, nevis tam, kas iecerēts, veidojot politiku. Tomēr novērtējumā ir ņemts vērā, ka jaunajām dalībvalstīm ir bijis ierobežots laiks, lai esošās pamatnostādnes ieviestu.

Neilgi pēc tam, kad tika pieņemtas Ekonomikas politikas vispārējās pamatnostādnes 2003.–2005. gadam, 2003. gada otrajā pusē ekonomika sāka strauji mainīties. Pateicoties labvēlīgai globālajai ekonomikas videi, atlabšana turpinājās arī 2004. gadā. Lai arī tiek lēsts, ka 2004. gadā izaugsme ES būs 2,5 procentu apjomā (aptuveni 2 procenti eiro zonā), tautsaimniecības atlabšana tomēr ir tikai mērena un tā jāstiprina, stiprinot iekšzemes pieprasījumu. Ir vērojami uzlabojumi darba tirgū, kur nodarbinātības pieaugums 2004. gadā ir palielinājies līdz 0,4 procentiem vienlaikus ar mērenām algu izmaiņām. Tiek lēsts, ka, neskatoties uz enerģijas cenu izmaiņām, kas eiro zonā eiro ieviešanas rezultātā ir izlīdzinājušās, inflācija salīdzinājumā ar 2003. gadu ir palielinājusies tikai nedaudz, līdz 2,2 procentiem gan ES-25 valstīs, gan eiro zonā.

Pastāvīgas nenoteiktības par atlabšanas intensitāti un pieaugošu enerģijas cenu kontekstā, 2004. gadā makroekonomikas politikas saglabājušas savu spēju pielāgoties apstākļiem. ECB nav mainījusi savu galveno politiku procentu likmes. Dažas centrālās bankas Eiropas Savienībā palielinājušas procentu likmes, lai noturētu inflācijas spiedienu. Kopumā fiskālā politika ES-15 valstīs 2004. gadā saglabājusi pilnīgu neitralitāti, par ko liecina ļoti nelielās izmaiņas obligātajā budžeta daļā, savukārt automātiski piemērojami stabilitātes pasākumi

¹ Padomes 2003. gada lēmums par vispārējām pamatnostādnēm dalībvalstu ekonomikas politikā un Kopienā (laikā no 2003.–2005. gadam), 2003/555/EK, publicēts Oficiālajā Vēstnesī (Nr. L 195/1 2003. gada 1. augustā).

² Padomes 2004. gada 5. jūlija ieteikums par Ekonomikas politikas vispārējo nostādņu atjaunināšanu laikā no 2003.–2005. gadam.

³ Komisijas Paziņojums „Pirmais ziņojums par Ekonomikas politikas vispārējo pamatnostādņu 2003.–2005. gadam izpildi”, KOM(2004) 20 galīgais, pieņemts 2004. gada 21. janvārī.

tikuši brīvi izmantoti, lai atbalstītu saimniecisko darbību. Dažās jaunajās dalībvalstīs valsts finanšu konsolidēšana nodrošinājusi pielāgoties spējīgāku monetārās politikas nostāju nekā citādi būtu bijis iespējams.

Pastāvīgs budžeta deficīts

Atsevišķās dalībvalstīs, kurās 2003. gadā bijuši augsti budžeta deficīta rādītāji, bija vērojamas tikai nelielas sekmes, lai 2004. gadā panāktu atbilstošu nostāju attiecībā uz budžetu. Kopā ar izaugsmes rādītājiem, kas 2004. gadā joprojām bija zem potenciāli iespējamā, tas netieši norāda, ka nominālais deficīts palielinājās līdz gandrīz 3 procentiem no IKP eiro zonā un ES kopumā palika nemainīgs nedaudz zemākā līmenī. Turklāt starp dalībvalstīm pastāv ievērojamas atšķirības: dažu dalībvalstu vājais sniegums kontrastē ar citu dalībvalstu atbilstošu nostāju “tuvu līdzsvaram vai ar pārpalikumu”, kas 2003. vai 2004. gadā tika sasniegta vai saglabāta vairākās dalībvalstīs (Beļģijā, Dānijā, Igaunijā, Spānijā, Īrijā, Luksemburgā, Somijā un Zviedrijā).

Aptuveni trešdaļā dalībvalstu 2004. gadā budžeta deficīts pārsniedza 3% no IKP

Vairāk nekā pusē dalībvalstu nominālā budžeta līdzsvara situācija pasliktinājās: bilance kļuva negatīva četrās dalībvalstīs, savukārt desmit citās, jo īpaši Grieķijā un Polijā, deficīts palielinājās. Pamatojoties uz Komisijas 2004. gada rudens ekonomiskajām aplēsēm 2004. gadā, iespējams, deviņās dalībvalstīs deficīts būs bijis ievērojami lielāks nekā noteiktie griesti, tas ir, 3% no IKP. Tas raksturo arī sākotnējo budžeta stāvokli vairākās jaunajās dalībvalstīs, atainojot notiekošo pārejas procesu un atšķirīgos fiskālās politikas izaicinājumus..

Pārmērīgs budžeta deficīts 2002. gadā konstatēts Portugālē, savukārt 2003. gadā – Vācijā un Francijā, 2004. gadā pārmērīgs deficīts konstatēts vēl astoņās valstīs, tas ir, Grieķijā un Nīderlandē un pēc pievienošanās – Čehijā, Kiprā, Ungārijā, Maltā, Polijā un Slovākijā. Lai arī Portugālē 2004. gadā pārmērīgs budžeta deficīts tika novērsts un tiek lēsts, ka 2004. gadā Nīderlandē budžeta deficīts atgriezīsies zem 3 procentu no IKP robežas, Vācija, Francija un jo īpaši Grieķija (no ES-15 dalībvalstīm) cīnās ar augstiem budžeta deficīta rādītājiem. Tomēr vērienīgi fiskālās situācijas nostiprināšanas mēģinājumi atbilstīgi EDA, dalībvalstīs, izņemot Grieķiju un Ungāriju, sniedz cerētos rezultātus.

Darba tirgus reformu gaita saglabājusies

Šķiet, ka darba tirgus reformu gaita 2004. gadā ir saglabājusies, galvenokārt, pateicoties Vācijā nesen pieņemtajiem pasākumiem, kā arī Dānijas, Nīderlandes, Īrijas un Austrijas ievērojamajai attīstībai (skat. arī Kopīgā nodarbinātības ziņojuma par 2004.–2005. gadu projektu). Vērojams, ka virkne pasākumu joprojām ir vērsti uz nodokļu samazinājumu, mūžizglītības stratēģijām vai aktīva darba tirgus stratēģijām, savukārt mazāk priekšlikumu (vai arī šaurāki priekšlikumi) attiecas uz pabalstu sistēmām, pārrunu procesu par algu izmaiņām, un nodarbinātības aizsardzības likumdošanu.

Pasākumi darba motivācijas stiprināšanai joprojām orientēti uz nodokļu sistēmas reformām

Vairākas dalībvalstis ir pieņēmušas nodokļu reformas, lai stimulētu ienākšanu vai palikšanu darba tirgū, un ir dalībvalstis (piemēram, Čehija, Dānija, Francija, Nīderlande un Vācija), kas samazinājušas bezdarba pabalstu ilgumu un/vai padarījušas atbilstības un darba meklēšanas kritērijus stingrākus.

***Dažas dalībvalstis
spērušas soļus, lai
stimulētu spēju
pielāgoties***

Darba tirgus ir jāpadara elastīgāks, vienlaikus nodrošinot darbiniekiem pienācīgu drošības līmeni. Tikai dažas dalībvalstis 2004. gadā ir spērušas soļus, lai palielinātu darba organizācijas pielāgošanos. Atzīmējams, ka Vācijā, nodarbinātības aizsardzības tiesību aktu prasības attiecībā uz nelieliem uzņēmumiem ir mīkstinātas, ir pagarināts noteikta laika līgumu termiņš, un tendence konkrētās nozarēs samazināt darba laiku sākusi mainīties uz pretējo pusi. Francija ir grozījusi tiesību aktus par štatu samazināšanu. Tomēr neviena cita dalībvalsts nav ķērusies pie reizēm pat ļoti stingrajiem nodarbinātības aizsardzības tiesību aktiem attiecībā uz pastāvīgiem līgumiem vai pie darba tirgus segmentācijas atkarībā no dažādiem līgumiem. Lai gan Itālijā ir ieviestas reformas, lai stimulētu darbaspēka līdzdalību, daudzie atšķirīgie darba līgumi vēl vairāk varētu palielināt jau tā redzamo darba tirgus segmentāciju.

Vairums dalībvalstu joprojām atbalsta profesionālo mobilitāti ar stratēģijām par mūžizglītību un aktīva darba tirgus programmām. Dažās dalībvalstīs reģionālās mobilitātes jautājums risināts, uzlabojot stimulus nodokļu/pabalstu sistēmās vai palielinot mājokļu tirgus elastīgumu, piemēram, Spānijā.

***Ir skaidrs, ka attīstība
nav pietiekama, lai
sasniegtu 2005./ 2010.
gadam noteiktos
nodarbinātības
rādītājus***

Neraugoties uz vērojamo attīstību, maz ticams, ka Eiropas Savienība sasniegs Lisabonā un Stokholmā definētos nodarbinātības mērķus (izņemot, iespējams, sieviešu nodarbinātības mērķa rādītāju), ja vien tālākas un visaptverošas reformas nekavējoties netiks ieviestas visās dalībvalstīs. Ilgstoši ekonomiskā dinamisma uzlabojumi iekšzemes pieprasījumā arī veicinātu nodarbinātības pieaugumu nākotnē.

***Ražīguma
pieaugumam
nevēlamas tendences***

Reformas ES ražīguma rādītāju uzlabošanai ir tikpat svarīgas kā darba tirgus reformas. Pēc gadsimtu mijas vairākās dalībvalstīs stundas darba ražīguma pieaugums vairākās dalībvalstīs ir vēl vairāk palēninājies, 2003. gadā Itālijā, Nīderlandē un Portugālē sasniedzot rādītājus negatīvā izteiksmē. To daļēji varētu saistīt ar zemāku ieguldījumu apjomu uz vienu darbinieku, kas izriet no lielāka darba vietu skaita radīšanas deviņdesmito gadu otrajā pusē. Tomēr tas tikai daļēji izskaidro redzamo ražīguma palēnināšanās procesu. Būtiskāks ir tehnoloģiskās attīstības samazinājums, kas rodas no lēnās pārorientēšanās uz augsta ražīguma izaugsmes sektoriem, relatīvi nelielo ES IKT ražošanas rūpniecību un tās acīmredzamo vilcināšanos izmantot ražīgumu veicinošas IKT priekšrocības vairākās rūpniecības nozarēs, kur izmanto IKT.

***Iekšējā tirgus
integrācijas ātrums ir
samazinājies...***

Ražīguma līmeņa celšana prasa spēcīgas un visaptverošas reformas, lai pilnībā varētu plūkt ekonomiskās integrācijas procesa augļus. Tomēr, kā tika minēts pirmajā Izpildes ziņojumā par EPVP 2003.–2005. gadam, novērojumi ir dažādi. Ir rādītāji (tirdzniecība ES ietvaros, cenu konverģence), kas liecina, ka iekšējā tirgus integrācija ir palēninājusies, daļēji tādēļ, ka samazinājusies ekonomiskā aktivitāte. Iekšējā tirgus direktīvu ieviešana atpauzē no plānotā, vienīgi Spānija un Lietuva ir spējušas samazināt neieviesto direktīvu skaitu zem pieņemtās 1,5 procentu robežas. Bažas rada arī lielais pārkāpumu skaits Grieķijā, Francijā, Itālijā, Spānijā un Vācijā. Valsts iepirkumu jomā atklāti izsludinātu projektu vērtība joprojām pieaug, tomēr tas joprojām sastāda tikai 16 procentus kopējā valsts iepirkuma vērtības.

***...bet enerģētikas un
sakaru nozarē***

Joprojām aktuāls uzdevums ir konkurences veicināšana enerģētikas un sakaru nozarēs. Ir sperti tālāki soļi, lai 2004. gadā enerģētikas un sakaru

***liberalizācija ir
attīstījies un
konkurences politikas
ir kļuvušas efektīvākas***

nozares liberalizētu, tomēr ne vienmēr tiek nodrošināta efektīva konkurence, ko, šķiet, pierāda ļoti lielā vēsturisko operatoru tirgus daļa. Ar jaunu reglamentējošo noteikumu ieviešanu konkurence e-saziņas pakalpojumu nozarē vairumā tirgu palielinās, nodrošinot lielākus ieguvumus patērētājiem. Astoņas dalībvalstis ir spērušas tālākus soļus uz pilnīgu enerģijas tirgus liberalizāciju (Beļģija, Dānija, Francija, Itālija, Īrija, Luksemburga, Nīderlande un Portugāle). Daudzās jaunajās dalībvalstīs palielinās konkurence enerģētikas un sakaru tirgos, jo šo valstu ekonomikas kļuvušas atvērtas starptautiskai konkurencei. Konkurences politikas efektivitāti sekmējusi pret uzņēmumu apvienībām vērstu Kopienas noteikumu un noteikumu par uzņēmumu apvienošanas modernizācija, tāpat arī Komisijas izmeklēšanas pilnvaru, kas gan ir nelielas, stiprināšana. Saistībā ar tendenci, kas uzliek lielāku atbildību nacionālajam institūcijām, kas atbild par konkurences jautājumiem, dalībvalstis (jo īpaši Apvienotā Karaliste, Īrija, Nīderlande un Spānija) spērušas atbalsta soli, piešķirot papildu līdzekļus.

***Sasniegtais finanšu
tirgus integrācijas
jomā***

2004. gadā nozīmīgi soļi ir sperti, lai nodrošinātu atbilstošu regulējumu efektīvākiem kapitāla tirgiem un turpmākai finanšu integrācijai ES. Riska kapitāla rīcības plāna (RKRP) izpildes posms ļāvis izveidot labi attīstītu pārpirkšanas darījumu tirgu, tomēr ieguldījumi riska kapitālā uzņēmumiem to agrīnas attīstības posmā joprojām ir vāji. Finanšu pakalpojumu rīcības plāna (FPRP) likumdošanas posmam tuvojoties beigām, galvenā uzmanība tiek pievērsta pieņemto pasākumu pārņemšanai nacionālajos tiesību aktos. Neskatoties uz to, ka 2004. gadā direktīvu pārņemšana kopumā bijusi pietiekama, iekšēju pārņemšanas rādītāji joprojām ievērojami atšķiras gan pēc direktīvām, gan dalībvalstīm.

Līdz ar Komisijas 2004. gada maija Paziņojumu par klīringu un norēķiniem un par Klīringa un norēķinu konsultatīvās un pārraudzības ekspertu grupas izveidi ir panākta zināma attīstība, lai veicinātu integrētu, drošu un efektīvu pēctirdzniecības vidi ES vērtspapīru tirgiem. Pieņemot ES līmeņa un valstu iniciatīvas, attīstība ir vērojama arī uzņēmumu vadības stiprināšanas jomā. Atbilstoši tirgus attīstības tendencēm dalībvalstis turpina uzlabot starpnozaru pārraudzības noteikumus, vienlaikus veicot svarīgus pasākumus, lai uzlabotu pārrobežu sadarbību.

***Uzlabojies
uzņēmējdarbības
veikšanas klimats***

Lai arī uzņēmējdarbības aktivitāte joprojām nav tik dinamiska kā ASV, uzņēmējdarbības vispārējie apstākļi, šķiet, uzlabojas. Valdības strādā, lai samazinātu laiku un izdevumus, kas nepieciešamas uzņēmējdarbības no dibināšanai un sniegtu pakalpojumus ar interneta starpniecību (piemēram, Beļģija, Francija, Ungārija, Polija un Slovākija). Ir vērojams, ka tiek pievērsta lielāka uzmanība tiesiskā regulējuma reformām visas Eiropas līmenī. Dalībvalstīs tiek īstenoti pasākumi, lai samazinātu izmaksas (kuras MVU var būt ļoti augstas), kas rodas, ievērojot uzņēmuma nodokļu prasības. Turklāt ir veikti pasākumi, lai palielinātu uzņēmumu nodokļu bāzi, kas varētu palielināt ietvaru nodokļu likmju samazināšanai.

***Tikai pakāpeniska
attīstība ceļā uz
ekonomiku, kas
balstās uz
zināšanām...,***

***... riskējot nenasniegt
Lisabonā nospraustos
P&A mērķus***

Neskatoties uz to, ka tiek veikti dažādi pasākumi, lai veicinātu pāreju uz ekonomiku, kas balstās uz zināšanām, attīstība šajā jomā ir tikai pakāpeniska. ES joprojām ievērojami atpaliek no ASV pētniecības un jauninājumu (P&A) ziņā. Ieguldījumu uzņēmējdarbībā un tiešo ārvalstu ieguldījumu pēdējais cikliskais samazinājums kavēja arī zinātnes un tehnoloģijas izplatības procesu, kas jaunajām dalībvalstīm ir īpaši nozīmīgs. Izdevumi P&A 2002. gadā ir tikai nedaudz palielinājušies, līdz 2 procentiem no IKP, kas nozīmē, ka mērķa, tas ir, 3 procentu no IKP ieguldījumiem P&A līdz 2010. gadam (no kā divām trešdaļām jābūt privātā sektora finansētām), sasniegšana praktiski nav iespējama, ja netiek ierosināti visaptveroši priekšlikumi šajā lietā. Atsevišķās dalībvalstīs (Zviedrija un Somija) ir augsts ieguldījumu apjoms P&A nozarē, savukārt, citās šie rādītāji kopš 1999. gada ir samazinājušies (Grieķija, Īrija un Nīderlande). Gandrīz visas dalībvalstis ir nospraudušas mērķus attiecībā uz palielinātu valsts un privāto ieguldījumu pētniecībā, un aizvien lielāks skaits dalībvalstu ar fiskāliem stimuliem netieši atbalsta uzņēmējdarbības P&A. Jaunajām dalībvalstīm būtu jāgūst labums no zināšanu nodošanas ar tiešo ārvalstu ieguldījumu starpniecību. Tas ir svarīgi straujākai attīstībai dalībvalstīs, lai veicinātu to specializēšanos darbībās ar lielāku pievienoto vērtību. Rādītājos par valsts ieguldījumu cilvēkresursos vērojams neliels kāpums, kas dažādās dalībvalstīs ir atšķirīgs. Neskatoties uz iedvesmojošo attīstības procesu, ir nepieciešami tālāki centieni, lai sasniegtu 2010. gada mērķus attiecībā uz pieaugušo līdzdalību mūžizglītībā un personām, kas agri pārtrauc izglītošanos skolā. Nav daudz sasniegts, lai palielinātu 22 gadus veco personu loku, kas ieguvušas vidusskolas līmeņa izglītību. Tātad, lai gan dalībvalstis strādā pie pētniecības, jauninājumu, izglītības un apmācības sistēmu reformas, pastāv risks, ka pašreizējā reformu gaita Eiropas Savienībai tomēr neļaus sasniegt Lisabonas un Barselonas mērķus par uz zināšanām balstītu ekonomiku.

Kopumā valsts bruto ieguldījumi (procentos no IKP), kas bija samazinājušies kopš 1970. gada, laikā starp 2000. un 2004. gadu ir nostabilizējušies aptuveni 2,5 procentu no IKP robežās. Eiropas Izaugsmes iniciatīvā īpaši izcelta valsts investīciju loma galvenajā transporta infrastruktūrā, lai stiprinātu iekšējā tirgus dinamiku. Tika izstrādāts ātri uzsākamo darbu saraksts, kas tagad ir daļa no Eiropas transporta tīklu prioritātēm, kuras Eiropas Savienība apstiprināja 2004. gada aprīlī. Bez tam, no ES budžeta tiek piešķirti ievērojami finanšu līdzekļi ieguldījumiem, piemēram, infrastruktūrā, P&A un izglītībā ar nolūku veicināt gan ražīgumu, gan nodarbinātību.

***Vairumā dalībvalstu
joprojām nav
nodrošināts valsts
finanšu ilgtspējīgums***

Līdztekus augstākiem nodarbinātības un potenciālās izaugsmes rādītājiem iepriekš panāktā vienošanās par stratēģiju, lai risinātu novecošanās procesa ietekmi uz ekonomiku un budžetu, prasa samazināt parāda līmeni un reformēt pensiju sistēmas. Pēdējos gados nav vērojams nozīmīgs valsts parāda samazinājums, kas 2004. gadā gan ES kopumā, gan eiro zonā saglabāties virs noteiktās atsauces vērtības 60 procenti no IKP. Pastāvošais augstais parādsaistību līmenis saglabāties tādēļ, ka daudzas dalībvalstis neuzskata budžeta konsolidāciju par svarīgu un pastāv vāja ekonomiskās izaugsmes vide. Pēc ievērojamām pensiju sistēmas reformām 2003. gadā, jo īpaši, Francijā un Austrijā, 2004. gadā cita starpā Itālijā un Slovākijā arī tika veikti svarīgi pasākumi, savukārt citās valstīs rīcība šajā jomā bijusi visai ierobežota (Latvijā tika pacelts

minimālais pensionēšanās vecums un Portugālē tika ieviests sods ierēdņiem, kas vēlas pensionēties pirms noteiktā laika), turklāt šādi soļi reizēm pat mazinājuši agrāk ieviestu reformu ietekmi. Analīze rāda, ka lai arī nesen ieviesti pasākumi nolūkā nodrošināt ilgtermiņa valsts finanšu stabilitāti, vairumā dalībvalstu tas joprojām ir būtisks jautājums, jo īpaši tas sakāms par Beļģiju, Kipru, Čehiju, Vāciju, Grieķiju, Spāniju, Franciju, Ungāriju, Itāliju, Maltu, Poliju, Portugāli, Slovēniju un Slovākiju.

***Sociālo ilgtspējību
kavē darba tirgus
stāvoklis***

Cenšoties uzlabot sociālo ilgtspējību, panākumi 2004. gadā bijuši visai ierobežoti. Viens no svarīgākajiem iemesliem ir vājais darba tirgus ar lēnu nodarbinātības izaugsmi 2003.–2004. gadā, kas, savukārt, ir kavējis attīstību kopumā, jo nodarbinātībai ir svarīga loma cilvēku atbrīvošanā no nabadzības un sociālās atstumtības. Nesen Slovākijā, Ungārijā, Čehijā, Slovēnijā un Igaunijā tika ieviesti pasākumi nolūkā modernizēt nodokļu/pabalstu sistēmas vai veicināt sociāli neaizsargātu grupu nodarbinātību. Tāpēc ir svarīgi nostiprināt ekonomisko izaugsmi, nodarbinātību un ekonomisko un sociālo kohēziju veicinošo politiku sinerģisko ietekmi.

***Labāka attīstība ir
panākta, sperot soļus,
lai uzlabotu vides
ilgtspējību***

Salīdzinot ar 2003. gadu, 2004. gadā ir bijuši lielāki panākumi vides ilgtspējības nodrošināšanā. Attiecībā uz klimata izmaiņām 2004. gadā tika pabeigti sagatavošanās darbi Kopienas siltumnīcas efekta gāzu emisiju tirdzniecības sistēmai, un sistēma sāka darboties 2005. gada 1. janvārī. Tomēr dažas dalībvalstis nav savlaicīgi paziņojušas savus pabeigtos rīcības plānus attiecībā uz emisiju kvotām, un līdz ar to nevarēs sistēmā piedalīties no tās darbības sākuma. Fakts, ka Krievija ratificējusi Kioto protokolu, nozīmē, ka tas stāsies spēkā no 2005. gada, tādējādi palielinot nepieciešamību īstenot efektīvu politiku, lai samazinātu siltumnīcas efekta gāzu emisijas. Līdz šim siltumnīcas efekta gāzu emisiju samazināšanas centieni nav bijuši pietiekami, lai ES-15 valstis varētu viennozīmīgi izpildīt savas Kioto saistības. Vairākas dalībvalstis pieņēmušas uz tirgu orientētus pasākumus, lai veicinātu energoefektivitāti (piemēram, Beļģija un Itālija) vai lai atbalstītu alternatīvu degvielu izmantošanu (piemēram, Francija, Austrija, Zviedrija un Apvienotā Karaliste), tomēr citās valstīs netika ievērots enerģijas cenu paaugstināšanās signāls un tika samazināti degvielas nodokļi. Transporta nozarē dažas dalībvalstis (piemēram, Beļģija, Kipra un Austrija) pievienojās to valstu grupai, kas pielāgojušas savas transportlīdzekļu nodokļu sistēmas, ņemot vērā oglekļa dioksīda un/vai tā daļiņu emisiju. Bez tam Austrijā stājās spēkā un vēlāk arī Vācijā tika pieņemti ceļu maksas pasākumi smagkravas furgoniem, kas ir lietderīgi, lai panāktu labāku starpnozaru līdzsvaru.

Attiecībā uz progresu elektrības, kas iegūta no atjaunojamiem enerģijas avotiem, jomā četras valstis spērušas nozīmīgus soļus, ieviešot valdības regulētus tarifus par elektrības vienību, ko komunālo pakalpojumu uzņēmumam vai piegādātājam jāmaksā par atjaunojamu elektrību no privātiem ģeneratoriem, (Dānija, Vācija un Spānija), vai atbrīvojot no nodokļiem atjaunojamu enerģijas avotu izmantošanu (Somija).

Jāturpina darbs, lai palielinātu visas enerģijas piedāvājuma un pieprasījuma sistēmas efektivitāti ar mērķi samazināt Eiropas enerģētisko atkarību, nodrošināt pieejamu cenu līmeni visiem gala lietotājiem (gan ražošanas, gan mājsaimniecības nozarēs), kā arī izpildīt Kioto protokolā noteiktās starptautiskās saistības.

Daļēja attīstība eiro zonā, kur īstenotā budžeta politika joprojām nav apmierinoša...

...bet kur ekonomikas vadība iegūs no Eirogrupas 2 gadu ilgās prezidentūras

Attīstība saskaņā ar pamatnostādņēm eiro zonā joprojām ir daļēja. Lai gan makroekonomikas politiku kopums, kur izaugsmi atbalstoša monetārā nostāja darbojusies kopā ar vispārēji neitrālu fiskālo nostāju, ir turpinājis atbalstīt izaugsmi, tālāku visaptverošu ekonomisko reformu nepieciešamību ilustrē gausais un novēlotais atlabšanas process salīdzinājumā ar citām industrializētām tautsaimniecībām. Lai nostiprinātu spēju pielāgoties ārkārtas situācijās, ir nepieciešamas tālākas reformas, kas palielinātu struktūras elastīgumu, nodrošinātu pienācīgu rezervju ievērošanu automātiskai stabilizēšanai ar budžeta starpniecību. Vēl bažas rada fakts, ka nevienā no septiņām dalībvalstīm, kas 2003. gadā nebija sasniegušas budžeta stāvokli “tuvu līdzsvaram vai ar pārpalikumu”, nav bijusi ievērojama pozitīva attīstība budžeta konsolidēšanas ziņā. Lai gan Francijā un Nīderlandē vērojami zināmi uzlabojumi, piemērojot korekcijas atbilstīgi ekonomikas ciklam, situācija Vācijā, Grieķijā, Itālijā un Austrijā joprojām pasliktinās. Pozitīvi vērtējama inflācijas atšķirību samazināšanās eiro zonā jau otro gadu pēc kārtas. Lēmums, kas 2004. gadā pieņemts, lai no 2005. gada radītu stabilu divus gadus ilgu Eirogrupas prezidentūru, panāks konsekvenci eiro zonas līdzdalībā starptautiskos pasākumos. To varētu uzskatīt par nozīmīgu aizsākumu, lai stiprinātu eiro zonas bāsi pasaulē.

Kopumā EPVP 2003.–2005. gadam izpildē vēl daudz darāmā

Apkopojot iepriekšminēto, kopējais secinājums no šā otrā Izpildes ziņojuma par EPVP 2003.–2005. gadam ir tāds, ka attīstība joprojām nav viennozīmīga. Dalībvalstis demonstrē atšķirīgas attīstības tendences un rezultātus. Piemēram, Beļģijā, Dānijā, Īrijā, Nīderlandē, Somijā un Apvienotajā Karalistē valstij specifisko ieteikumu izpildes process ir diezgan labs, savukārt dažās citās dalībvalstīs redzams, ka attīstība ir salīdzinoši lēna. Attiecībā uz ieteikumiem jaunajām dalībvalstīm, pie kurām vēršas tikai pirms pusgada, izpildes novērtējums rāda, ka lai arī attīstības ātrums atšķiras, process notiek pareizajā virzienā, jo īpaši Kiprā un Slovākijā. Savukārt, analizējot attīstības procesu pa nozarēm, tas norisinājies diezgan labi, mēģinot padarīt labvēlīgāku vispārējo uzņēmējdarbības vidi, stiprinot konkurences politikas efektivitāti un uzlabojot vides ilgtspējību. Darba tirgus reformu temps, kas 2003. gadā nedaudz uzlabojās, laika gaitā ir saglabājies. Tomēr, runājot par pašreizējo pāreju uz ekonomiku, kas balstīta uz zināšanām, progress ir ierobežots un starp ES un ASV joprojām pastāv nozīmīga attīstības plaisa. Arī iekšējā tirgus integrācijas temps ir samazinājies sakarā ar ierobežotu attīstību iekšējā tirgus direktīvu ieviešanas jomā un joprojām pastāvošo augsto pārkāpumu skaitu. Satraukumu turpina radīt tas, ka vairākās dalībvalstīs saprātīgas budžeta nostājas plānošanā un/vai pārmērīga budžeta deficīta novēršanā redzami tikai ierobežoti uzlabojumi. Lai gan vērojams uzlabojums fiskālās ilgtspējības ziņā cita starpā ar pensiju reformām dažās dalībvalstīs, parāda apjomi joprojām saglabājas augsti, un 2004. gadā vēl nav nodrošināta ilgtermiņa ilgtspējība 14 dalībvalstīs. Kopumā reformu gaita 2004. gadā saglabājusies nemainīga. Ir skaidrs, ka ar pašreizējo reformu ātrumu EPVP 2003. – 2005. gadam pilnīgi īstenot nav iespējams, kas savukārt radīs grūtības sasniegt Lisabonā nospraustos mērķus.